

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องพัฒนาการของศาสตร์ในสาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ นั้น เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวกับหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชน และหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ประกอบกับการสัมภาษณ์นักวิชาการจำนวน 4 ท่าน ที่มีความเกี่ยวข้องกับการก่อตั้งคณะนิเทศศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล เอกสาร วิเคราะห์ตีความ รวมทั้งการสัมภาษณ์ เป็นเวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาอยู่ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเรียนการสอนสาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐบาลและมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และเพื่อศึกษาพัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 พัฒนาการหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1.1 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ. 2482 ถึงปี พ.ศ. 2540 โดยมีการพัฒนาต่อเนื่องและมีความเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา

ลักษณะการเปิดดำเนินการสอนด้านนิเทศศาสตร์สามารถจำแนกได้เป็น 5 ยุคคือ

1. พ.ศ. 2482 - 2490 ยุคแห่งการก่อตั้ง ภายใต้การผลักดันของผู้นำประเทศและอิทธิ

พลในการวางรูปแบบหลักสูตรจากตะวันตก

นิเทศศาสตร์ได้เปิดสอนครั้งแรกคือสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์ที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2482 ในสมัย จอมพล ป. พิบูลสงคราม การสอนในสาขานี้ จะสอดคล้องกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยจำแนกวิชาเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาเฉพาะด้านนิเทศศาสตร์ และกลุ่มวิชาพื้นฐาน

พ.ศ. 2483 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการหนังสือพิมพ์ภาคค่ำขึ้น เป็นหลักสูตรอนุปริญญา การจัดการสอนได้ดำเนินเพียง 3 ปีในระหว่าง

พ.ศ.2483 – 2486 ก็ต้องล้มเลิกไปเนื่องจากสงคราม และมาเปิดใหม่อีกครั้งในปี พ.ศ.2487 แต่ก็สอนอีกครั้งปีก็ล้มเลิกไปเพราะปัญหาสงครามมหาเอเชียบูรพา

2.พ.ศ. 2491 – 2513 ยุคก่อตั้งอีกครั้งหลังหยุดการดำเนินการ ภายใต้การขยายตัวของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน

หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 สงบลง การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ได้มีการยกฐานะเป็นแผนกอิสระ เพราะในยุคนั้น สื่อมวลชนต่างๆ เริ่มมีบทบาทมากขึ้น โดยมีการสอนสาขานิเทศศาสตร์ดังนี้คือ

-สาขาวิชาหนังสือพิมพ์ ซึ่งเดิมสอนที่คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ได้โอนไปสอนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีสถานภาพเป็นแผนกวิชาวารสารศาสตร์สังกัดคณะรัฐศาสตร์ ในปี พ.ศ.2497 โดยเป็นการศึกษาในระดับปริญญาตรี และนับเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของไทยที่มีการสอนระดับปริญญาในสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์

ต่อมาใน พ.ศ.2509 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้จัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์หลักสูตรวิชาการหนังสือพิมพ์ภาคค่ำ หลักสูตร 3 ปี สำเร็จแล้วได้ปริญญาวารสารศาสตร์บัณฑิต

พ.ศ.2512 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ระงับการรับสมัครนักศึกษาวิชาการหนังสือพิมพ์ ภาคค่ำหลักสูตร 3 ปี ปรับปรุงมาเป็นการเปิดสอนในระดับปริญญาตรีภาคค่ำ โดยใช้ระยะเวลาเรียน 6 ปี สำเร็จแล้วได้รับปริญญาวารสารศาสตร์บัณฑิต

พ.ศ.2513 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยกฐานะแผนกวารสารศาสตร์เป็นแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

- สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์

พ.ศ. 2507 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เปิดสอนสาขาสื่อสารมวลชนสังกัดคณะมนุษยศาสตร์

พ.ศ. 2508 แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2511 สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ยกวิทยฐานะจากการเป็นสาขาวิชาขึ้นเป็นภาควิชาการสื่อสารมวลชน สังกัดคณะมนุษยศาสตร์

- สาขาวิชาการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกที่สอนสาขาการประชาสัมพันธ์ โดยเริ่มต้นใน พ.ศ. 2508 เป็นการสอนหลักสูตรวิชาสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ ซึ่งต่อมายกฐานะเป็นแผนกวิชา จากนั้น เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2509 จึงได้ยกสถานภาพการศึกษาหลักสูตรสื่อสารมวลชนเป็นแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 แผนกวิชาย่อยคือ

1. แผนกวิชาการหนังสือพิมพ์
2. แผนกวิชาศิลปการสื่อความหมาย โดยรวมวิชาการกระจายเสียง วิชาการ โทรทัศน์ วิชาการภาพยนตร์ เข้าไปด้วย
3. แผนกวิชาการประชาสัมพันธ์

พ.ศ.2512 วิทยาลัยกรุงเทพฯ (ชื่อในขณะนั้น) นับเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรกที่เปิดสอนนิเทศศาสตร์ โดยจัดหลักสูตรด้านการประชาสัมพันธ์ สังกัดคณะบริหารธุรกิจ

3.พ.ศ.2514-2527 ยุคขยายสถานภาพและขยายสาขาวิชาด้านนิเทศศาสตร์

ลักษณะพัฒนาการที่เกิดขึ้นในยุคนี้สามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. การยกสถานภาพ

พ.ศ.2517 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ยกฐานะจากแผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์เป็นคณะนิเทศศาสตร์

พ.ศ.2520 วิทยาลัยกรุงเทพฯ ยกฐานะแผนกอิสระสื่อสารมวลชนเป็นคณะสื่อสารมวลชน และเปิดดำเนินการสอนเพิ่มในสาขาวิชาการโฆษณาและใน พ.ศ.2523 ได้เปลี่ยนชื่อคณะสื่อสารมวลชน เป็นคณะนิเทศศาสตร์

ต่อมาในพ.ศ.2522 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ยกฐานะแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนเป็นคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

2. การเปิดดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาใหม่ สถาบันอุดมศึกษาใหม่ที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ในยุคนี้มี 4 สถาบันคือวิทยาลัยกรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3. การขยายเปิดสาขาเพิ่ม ลักษณะการเปิดสอนเพิ่มเติมสาขาต่างๆ ในช่วงยุคนี้ดำเนินไปตามลำดับดังนี้คือ

พ.ศ.2515 สาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดดำเนินการเพิ่มเติมในอีก 3 แขนงวิชาคือ ภาพยนตร์ วารสารศาสตร์ และการโฆษณา

พ.ศ.2516 แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้จัดตั้งภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง

พ.ศ.2517 วิทยาลัยกรุงเทพฯ ได้วางแผนเปิดดำเนินการสอนสาขาวารสารศาสตร์

พ.ศ.2519 วิทยาลัยกรุงเทพฯ เปิดสอนสาขาวารสารศาสตร์ พร้อมกับที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดให้นิสิตสาขาอื่น หรือคณะอื่น ได้เลือกศึกษาวิชาวาทวิทยาเป็นวิชาโท

พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยรามคำแหง เปิดสอนหลักสูตร โฆษณาและประชาสัมพันธ์ สังกัดคณะบริหาร

4. การขยายระดับการสอน มี 2 สถาบันที่เปิดดำเนินการสอนระดับปริญญาโท ได้แก่คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท สาขานิเทศศาสตร์ พัฒนาการใน พ.ศ.2521 จากนั้น พ.ศ. 2525 คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เริ่มเปิดสอนในระดับปริญญาโทภาคค่ำ

4. พ.ศ.2528 –2538 ยุคของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสถาบันราชภัฏ การศึกษานิเทศศาสตร์ในยุคนี้ ดำเนินไปในทิศทางที่สำคัญ 4 ด้านคือ

1. การเปิดดำเนินการในสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2528 วิทยาลัยครุนครปฐมได้เริ่มเปิดสอนนิเทศศาสตร์ระดับอนุปริญญา เป็นแห่งแรก และพ.ศ.2531 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ได้ขยายตัวไปในวิทยาลัยครูหลายแห่ง ได้แก่ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครุนครสวรรค์และวิทยาลัยครูเชียงใหม่

2. การขยายตัวของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยเอกชน

การขยายตัวในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวนโยบายการศึกษาในแผนพัฒนาการอุดมศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530 – 2534)

พ.ศ.2530 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตร์ทุกสาขาที่เปิดสอนอันได้แก่ วารสารศาสตร์ และประชาสัมพันธ์ พร้อมกับขออนุมัติเปิดสอนในสาขาวิชาการแสดง

พ.ศ. 2531 มหาวิทยาลัยรังสิตเปิดสอนคณะนิเทศศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ สาขาหนังสือพิมพ์ และเปิดสอนในสาขาใหม่คือ การจัดการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเอกชนที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ในปี พ.ศ. 2531 คือวิทยาลัยอัสสัมชัญบริหารธุรกิจ (ABAC) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เปิดสาขานิเทศศาสตร์ธุรกิจ และสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน และคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม โดยเปิดสาขาวิชาการโฆษณาและสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์

พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ได้แก่มหาวิทยาลัยสยาม และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

พ.ศ. 2534 วิทยาลัยเซนต์จอห์น เปิดสอนคณะนิเทศศาสตร์

พ.ศ. 2535 สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก) เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ สังกัดคณะนิเทศศาสตร์และศิลปศาสตร์

พ.ศ. 2538 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เปิดดำเนินการสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ภาคค่ำ

3. การขยายการศึกษานิเทศศาสตร์ออกไปในส่วนภูมิภาค นับแต่ พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา การเพิ่มจำนวนของมหาวิทยาลัยที่สอนสาขานิเทศศาสตร์ เน้นไปส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2531 สถาบันราชภัฏมีการเปิดดำเนินการพร้อมกันถึง 5 แห่ง โดยในช่วงปี 2538 มี

มหาวิทยาลัยของรัฐเพียง 2 แห่งที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์เพิ่ม ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยนเรศวร

4. การเปิดสาขาวิชาใหม่ โดยมี 2 ลักษณะคือเปิดเพิ่มสาขาภาพยนตร์และสาขาการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

5. พ.ศ.2539-2540 ยุคจากสื่อสู่เทคโนโลยีสารสนเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 การศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยเข้าสู่ช่วงแผนพัฒนาการศึกษามบที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) โดยมุ่งที่จะสร้างรากฐาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของบุคคลขยายและยกระดับความรู้ให้ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคมในสภาพที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับนานาประเทศ จากการศึกษาที่รัฐให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีวิทยาการสารสนเทศดังกล่าว จึงเกิดการหันเหทิศทางการศึกษานิเทศศาสตร์เข้าสู่ความเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยมี การเปิดดำเนินการในมหาวิทยาลัยเปิดใหม่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร รวมทั้งการก่อตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐหรือมหาวิทยาลัยอิสระ 1 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

6. พ.ศ.2544 –2548 ยุคแห่งการขยายตัวทุกทิศทางภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งมีการขยายตัวใน 4 ทิศทางได้แก่ การขยายเปิดสาขาวิชาเพิ่ม การขยายระดับการสอน การเปิดดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาแห่งใหม่และการขยายระดับการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

1.2 การเปรียบเทียบหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยรัฐบาลและเอกชนในประเทศไทย สามารถแบ่งอธิบายได้เป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยรัฐบาล

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาหลักสูตรในมหาวิทยาลัยรัฐบาล ทั้งหมด 3 สถาบันคือ

-จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เปิดการเรียนการสอนใน 5 ภาควิชา ได้แก่ การหนังสือพิมพ์ การสื่อสารมวลชน การประชาสัมพันธ์ วาทยุทธศาสตร์และสื่อสารการแสดง การภาพยนตร์และภาพนิ่ง จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตรมีทั้งสิ้น 145 หน่วยกิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชนในระดับปริญญาตรี ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2517 ภายหลังที่แผนกอิสระสื่อสารมวลชนและประชาสัมพันธ์ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2508 สำหรับปริญญาโทภาคปกติเปิดสอนในปีการศึกษา 2529 และปริญญาโทนอกเวลาราชการ (เสาร์-อาทิตย์) เปิดสอนในปีการศึกษา 2533 ภาควิชาการสื่อสารมวลชนได้ปรับปรุงหลักสูตรในปีการศึกษา 2535 ลักษณะของหลักสูตรมหาบัณฑิตของสื่อสารมวลชน มีกลุ่มวิชาทั้งหมด 5 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มวิชาทฤษฎี กลุ่มวิชาระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มวิชาการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ กลุ่มวิชาการสื่อสารมวลชนระหว่างประเทศ กลุ่มวิชาการตลาดและการจัดการสื่อสารมวลชน

-มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แผนกวารสารศาสตร์ เป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกในประเทศไทยที่เปิดสอนวิชาการสาขาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2497 พ.ศ. 2513 แผนกวารสารศาสตร์ได้รับการยกฐานะเป็นแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน จัดตั้งแผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัจจุบัน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนแบ่งเป็น 6 สาขาวิชาคือ

- สาขาวิชาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์
- สาขาวิชาวิทยุและโทรทัศน์
- สาขาวิชาภาพยนตร์และภาพถ่าย
- สาขาวิชาโฆษณา
- สาขาวิชาประชาสัมพันธ์
- สาขาวิชาบริหารการสื่อสาร

การเรียนการสอนในกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวนหน่วยกิตทั้งหมด 144 หน่วยกิตแบ่งออกเป็น หมวดวิชาความรู้พื้นฐานทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพหรือวิชาพิเศษศาสตร์ จำนวน 90 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาบังคับในคณะจำนวน 42 หน่วยกิต วิชาบังคับนอกคณะจำนวน 18 หน่วยกิต และวิชาบังคับในกลุ่มวิชาต่างๆ จำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกเสรี 24 หน่วยกิต

นอกจากนี้คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนยังได้เปิดสอนหลักสูตรปริญญาโท (สื่อสารมวลชน) โดยเปิดสอน 3 กลุ่มวิชาคือ กลุ่มวิชาวิจัยสื่อสารมวลชน กลุ่มวิชานโยบายและการวางแผนการสื่อสารและกลุ่มวิชาสื่อสารพัฒนาการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525

-มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการจัดตั้งคณะกรรมการสื่อสารมวลชน ได้จัดการศึกษาสาขาวิชาเอกการสื่อสารมวลชนมาตั้งแต่พ.ศ.2507 การเรียนการสอนภาควิชาการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลักสูตรมีจำนวนหน่วยกิตทั้งสิ้น 150 หน่วยกิต โครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย หมวดวิชาความรู้พื้นฐานทั่วไป หมวดวิชาชีพหรือวิชาพิเศษศาสตร์ (หมวดวิชาเฉพาะ) และหมวดวิชาเลือกเสรี โครงการจัดตั้งภาควิชาการสื่อสารมวลชน จะมีห้องปฏิบัติการที่สำคัญคือ สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน ห้องปฏิบัติการวิทยุกระจายเสียง ห้องปฏิบัติการวิทยุโทรทัศน์ ห้องปฏิบัติการถ่ายภาพและภาพยนตร์ ห้องปฏิบัติการหนังสือพิมพ์ “อ่างแก้ว” และห้องปฏิบัติการประชาสัมพันธ์และโฆษณา

ส่วนที่ 2 หลักสูตรการเรียนการสอนวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยเอกชน

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาหลักสูตรในมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งหมด 2 สถาบันคือ

-มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งแรก ที่ได้เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2514 โดยเรียกว่าแผนกสื่อสารมวลชน ใน พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยได้เปลี่ยน

ชื่อเรียกจาก “แผนกสื่อสารมวลชน” เป็น “คณะสื่อสารมวลชน” พ.ศ. 2523 ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อจาก “คณะสื่อสารมวลชน” เป็น “คณะนิเทศศาสตร์” ในปี พ.ศ. 2544 มหาวิทยาลัยได้มีการปรับปรุงหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในระดับปริญญาตรีให้ทันสมัย โดยได้แบ่งเป็น 5 ภาควิชา คือ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ ภาควิชาวารสารศาสตร์ ภาควิชาการโฆษณา ภาควิชาศิลปะการแสดง ภาควิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์ ภาควิชาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยแบ่งวิชาเอกออกเป็น 2 สาขา คือ วิชาเอกเลือกวิทยุกระจายเสียง/วิทยุโทรทัศน์ และวิชาเอกเลือกภาพยนตร์ การเรียนการสอนในภาควิชาตลอดหลักสูตรมีจำนวน 135 หน่วยกิต โดยมีโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทั้งหมด 33 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ ทั้งหมด 96 หน่วยกิต แบ่งเป็น กลุ่มวิชาบังคับนอกสาขา กลุ่มวิชาบังคับในสาขา กลุ่มวิชาเอก-บังคับ กลุ่มวิชาเอก-เลือก กลุ่มวิชาโท และ หมวดวิชาเลือกเสรี 9 หน่วยกิต

- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้รับอนุมัติหลักสูตรระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 โดยมีการเปิดสอนทั้งหมด 4 สาขา คือ สาขาวารสารศาสตร์ สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ สาขาการประชาสัมพันธ์และสาขาการโฆษณา

สาขาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ มีจำนวนหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร 138 หน่วยกิต ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรจะประกอบไปด้วย หมวดวิชาความรู้พื้นฐานทั่วไป จำนวน 30 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพหรือวิชานิเทศศาสตร์ (วิชาแกน, วิชาเอก, วิชาโท/วิชาเลือก) จำนวน 108 หน่วยกิต

ตอนที่ 2 หลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

2.1 พัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ คณะนิเทศศาสตร์ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปี การศึกษา 2532 ซึ่งเปิดสอนหลังการเปิดรับนักศึกษาปริญญาโท ในปี พ.ศ. 2531 การดำเนินงานของคณะนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์สามารถแบ่งได้ เป็น 4 ยุคคือ

ยุคแรก พ.ศ. 2529 – พ.ศ. 2535 เป็นช่วงบุกเบิก แต่ยังขาดแคลนอาจารย์

ยุคที่สอง พ.ศ. 2536 – พ.ศ. 2540 มีการปรับปรุงหลักสูตรและห้องปฏิบัติการให้

ทันสมัย

ยุคที่สาม พ.ศ. 2541 – 2547 เป็นช่วงการพัฒนาและขยายตัว เน้นการเรียนการสอน

สอนในเชิงปฏิบัติการมากขึ้น โดยปรับปรุงและเพิ่มห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย

ยุคปัจจุบัน พ.ศ. 2548 – 2549 เป็นยุคของการพัฒนาสาขาใหม่ๆ มีการสอนด้านศิลปะการแสดง มีอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์ และมีบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศมาสอนเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันคณะนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ได้เปิดสอนทั้งภาคปกติและภาคค่ำทั้งสิ้น 5 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ สาขาวิชาการโฆษณา สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด สาขาวิชาวารสารศาสตร์

การพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ มี 4 ช่วงคือ

1. หลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2532 – พ.ศ. 2535 เปิดดำเนินการสอนสาขาวิชาคือ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ธุรกิจมีแขนงวิชา 3 แขนงวิชา ได้แก่แขนงวิชาการประชาสัมพันธ์ แขนงวิชาการโฆษณา แขนงวิชาการสื่อสารการตลาด และสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน มีแขนงวิชา 1 แขนงวิชาคือ แขนงวิชาการสื่อสารมวลชน
2. หลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2536 – พ.ศ. 2540 ยังคงเปิดดำเนินการสอนเช่นเดิม
3. หลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2541 – พ.ศ. 2545 ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากแขนงวิชาเป็นสาขาวิชา โดยมีสาขาวิชาทั้งหมด 5 สาขาวิชาคือ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ สาขาวิชาการโฆษณา สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์และสาขาวิชาวารสารศาสตร์
4. หลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2546 – พ.ศ. 2549 มีการเพิ่มโครงการสหกิจศึกษาขึ้น

2.2 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พัฒนาการหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้คือ มีความคงที่ในการแบ่งหมวดวิชาต่างๆ ในโครงสร้างหลักสูตร มีความเปลี่ยนแปลงโดยเปลี่ยนชื่อสาขาวิชา และเพิ่มรายวิชาและหน่วยกิต และมีการลดรายวิชาโดยตัดรายวิชาบังคับออกบางวิชาและเพิ่มวิชาที่เน้นการปฏิบัติมากขึ้น

จากผลการศึกษาดังกล่าวพบว่าหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตนั้นมีลักษณะเด่นที่น่าสนใจตรงตามรูปแบบหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาของไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2539 อ้างถึงใน กรกช อนันตสมบุรณ์, 2543: 70) ที่ว่า เป็นการจัดหลักสูตรโดยพิจารณาผลผลิตของหลักสูตรเป็นหลัก นั่นคือแบ่งเป็นวิชาพื้นฐานทั่วไป โดยมุ่งให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความรับผิดชอบ มีความเป็นผู้ใหญ่ หลักสูตรวิชาชีพ โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้จบออกไปประกอบวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ และหลักสูตรวิชาเลือก โดยเปิดกว้างให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

นอกจากนี้ยังมีพัฒนาการของหลักสูตรค่อนข้างคงที่ โดยมีโครงสร้างหลักสูตรแบบเดิม เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิชาบางวิชาให้ทันสมัยและเน้นปฏิบัติการทางวิทยุและโทรทัศน์มากขึ้น โดยตัดวิชาที่ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับสาขาออก

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ศาสตร์วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์กับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยมีการสัมภาษณ์บริษัทที่ทำสื่อต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของธุรกิจสื่อวิทยุโทรทัศน์ และจะได้นำมาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสม

2. ควรศึกษาหลักสูตรวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในเชิงเปรียบเทียบกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ โดยมีการสัมภาษณ์ผู้บริหารคณะของมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนประกอบ